

WOJNA TRZYNASTOLETνια 1454-1466 ZA PANOWANIA KAZIMIERZA JAGOELLONCZYKA

1. Geneza wojny:

- pogarszanie się sytuacji wewnętrznej w państwie zakonnym spowodowane upadkiem gospodarki, zwiększaniem podatków i błędną polityką celną Zakonu
- niechęć mieszczaństwa i szlachty pruskiej do Zakonu zaowocowało założeniem **Związku Pruskiego w 1440 r.** Wywołało to sprzeciw Zakonu – sąd cesarsko papieski nakazał rozwiązanie Związku Pruskiego. Decyzja ta oraz wysoka kontrybucja wywołały bunt i wybuch powstania w Prusach przeciwko Zakonowi. Delegacja Związku Pruskiego (na jej czele stał **Jan Barzyński**) poprosiła **Kazimierza Jagiellończyka** o przyłączenie Prus i Pomorza Gdańskiego do Królestwa Polskiego.
- napięte stosunki polsko – krzyżackie z lat 1411 – 1454 związane z tym, że żadna ze stron nie była zadowolona z postanowień I pokoju toruńskiego.
- bezpośrednią przyczyną wybuchu wojny było wydanie **aktu inkorporacji Prus i Pomorza Gdańskiego do Polski** przez króla polskiego **6 marca 1454 r.**

2. Przebieg wojny:

- już na początku wojny ukazana została słabość polskiej armii. Pospolite ruszenie z Wielkopolski zebrane w obozie pod Cerekwicą wymusiło na królu przywileje (**przywileje Cerkwico – nieszawskie**) uzależniając od nich swój udział w wojnie. Ta sama **szlachta** została całkowicie **rozbita pod twierdzą krzyżacką Chojnice** co spowodowało przedłużenie wojny i spadek popularności Polski wśród powstańców pruskich.
- w 1456 r. pobita została flota duńska koło wyspy Bornholm, która wspierała Krzyżaków. Zwycięzcami byli kaprowie gdańscy
- w 1457 r. wykupiono z rąk najemników czeskich Malbork
- punktem zwrotnym wojny była **bitwa koło Świecina (nad Jeziorem Żarnowieckim) w 1462 r.**, w której zwycięstwo odniósł Piotr Dunin, niestety nie dzięki szlachcie polskiej lecz dzięki wojskom zaciężnym.
- W 1463 r. flota krzyżacka została pokonana w **bitwie na Zalewie Wiślanym** przez połączone floty Gdańska i Elbląga. To przeważało szalę na stronę Królestwa Polskiego. W 1464 r. rozpoczęto rokowania pokojowe, które zakończyły się podpisaniem II pokoju toruńskiego w 1466 r.

3. Skutki wojny trzynastoletniej

a) postanowienia II pokoju toruńskiego 1466:

- do Polski powróciły:
 - Pomorze Gdańskie,
 - ziemia chełmińska,
 - ziemia michałowska
- do Polski przyłączono:
 - przyłączono Warmię,
 - Malbork i Elbląg.
- od tej pory wszystkie te ziemie nosiły nazwę Prus Królewskich.
- Pozostała część państwa zakonnego została nazwana Prusami Zakonnych (stolicą Królewiec) i na mocy pokoju stała się lennem Królestwa Polskiego
- Każdy wielki mistrz Zakonu miał obowiązek składać hołd lenny królowi polskiemu i wspomagać go w czasie wojny.

b) skutki:

- nadanie przez Kazimierza Jagiellończyka przywilejów cerekwicko – nieszawskich przyczyniło się do dalszego ograniczenia władzy królewskich
- państwo polskie odzyskało dostęp do morza, dzięki czemu mógł się rozwijać handel; skutkiem – wzbogacenie się portowych miast pruskich (szczególnie Gdańska)
- Wisła stała się najważniejszym polskim szlakiem handlowym –spław zboża